

جمهوری اسلامی ایران
وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
شورای عالی برنامه ریزی آموزشی

برنامه درسی رشته

زبان و ادبیات عربی

Arabic Language and literature

مقطع دکتری تخصصی

زیرگروه تحصیلی زبان و ادبیات عربی

برنامه درسی اختصاصی

دانشگاه فردوسی مشهد

(بر اساس آئین نامه تدوین و بازنگری برنامه های درسی

مصوب جلسه ۹۵۹ مورخ ۱۴۰۲/۰۱/۲۰ شورای عالی برنامه ریزی آموزشی)

برنامه درسی

رشته: زبان و ادبیات عربی

دوره: دکتری

دانشکده: ادبیات و علوم انسانی

مصوب جلسه مورخ ۱۴۰۱/۱۲/۲۳ شورای برنامه‌ریزی درسی و آموزشی دانشگاه

این برنامه براساس آیین‌نامه شماره ۲۱/۲۳۸۰۶ وزارت علوم تحقیقات و فناوری در خصوص تفویض اختیارات برنامه‌ریزی درسی به دانشگاه‌های دارای هیات ممیزه توسط اعضای هیات علمی دانشکده ادبیات و علوم انسانی تدوین شده و در جلسه مورخ ۱۴۰۱/۱۲/۲۳ شورای برنامه‌ریزی درسی و آموزشی دانشگاه به تصویب رسیده است.

مصوبه شورای برنامه ریزی درسی دانشگاه فردوسی مشهد

رشته: زبان و ادبیات عربی

دوره: دکتری

برنامه درسی دوره دکتری که توسط اعضای هیات علمی گروه آموزشی زبان و ادبیات عربی تدوین شده است با اکثریت آراء به تصویب رسید.

- این برنامه از تاریخ تصویب لازم الاجرا است.
- هر نوع تغییر در برنامه درسی مجاز نیست مگر آنکه به تصویب شورای برنامه ریزی درسی و آموزشی دانشگاه برسد.

مقصود امین خندقی
مدیر برنامه ریزی و توسعه آموزش دانشگاه

بختیار شعبانی ورکی
معاون آموزشی دانشگاه

رأی صادره جلسه مورخ ۱۴۰۱/۱۲/۲۳ شورای برنامه ریزی درسی و آموزشی دانشگاه در مورد بازنگری برنامه درسی زبان و ادبیات عربی در مقطع دکتری صحیح است. به واحد ذی ربط ابلاغ شود.

احمد ضابط
رئیس دانشگاه

معاونت آموزشی

شورای برنامه ریزی درسی

برنامه درسی

دوره: دکتری

رشته: زبان و ادبیات عربی

اعضای کمیته تدوین و بازنگری برنامه:

دکتر منیر زیبائی

عضو هیات علمی دانشگاه فردوسی مشهد

دکتر مرضیه زیبایی

عضو هیات علمی دانشگاه فردوسی مشهد

دکتر احمد رضا حیدریان شهری

عضو هیات علمی دانشگاه فردوسی مشهد

جدول تغییرات

ردیف	در برنامه قبلی	در برنامه بازنگری شده
۱.	متون نظم و نثر دوره جاهلی و اموی	بررسی و نقد شعر از دوره جاهلی تا پایان دوره مملوکی
۲.	متون نظم و نثر عباسی و دوره فترت	بررسی و نقد نثر از دوره جاهلی تا پایان دوره مملوکی
۳.	ادب اندلس	بررسی و نقد متون شعر و نثر دوره فاطمی، عثمانی و اندلس
۴.	تحقیق در مباحث صرفی و نحوی	مطالعات صرفی و نحوی
۵.	تحقیق در مباحث بیان و عروض عالی	جستارهای بلاغت قدیم و جدید
۶.	بررسی متون ادبی و تاریخی به زبان انگلیسی	مطالعات ادبی به زبان انگلیسی
۷.	متون علمی - منطق عرفان کلام	بررسی رویکردها در تحلیل متون دینی
۸.	متون تفسیر قرآن کریم	
۹.	متون نظم و نثر معاصر	بررسی و نقد شعر دوره معاصر
		بررسی و نقد نثر ادبی و روایی معاصر
۱۰.	نقد ادبی	مکاتب نقد ادبی
۱۱.	سمینار و سخنرانی و مقاله‌نویسی به زبان عربی	حذف شد
۱۲.	تحلیل و نقد نظم و نثر از آغاز تا پایان دوره عباسی	حذف شد چراکه در دروس ردیف ۱ و ۲ موجود است
۱۳.	تحلیل و نقد نظم و نثر از پایان دوره عباسی تا دوره معاصر	حذف شد؛ در دروس ردیف ۱ و ۲ و ۳ موجود است
۱۴.	نقد و ادب معاصر	حذف شد؛ در دو درس ردیف ۹: «بررسی و نقد شعر دوره معاصر» و «بررسی و نقد نثر ادبی و روایی معاصر» موجود است
۱۵.	آشنایی و تحلیل ادب متعهد اسلامی معاصر	حذف شد؛ در دروس مربوط به ادب معاصر موجود است
۱۶.	متون مصنوع	حذف شد؛ در لابلای دروس دیگر موجود است و در بررسی و نقد متون دوره‌های مختلف در صورت وجود متون مصنوع در جای خود در همان درس بدان پرداخته می‌شود.
۱۷.	_____	مطالعات ادبیات تطبیقی
۱۸.	_____	رویکردهای زبان‌شناسی معاصر عربی
۱۹.	_____	ادبیات اساطیری
۲۰.	_____	مطالعات تاریخ ادبیات

اضافه شد

فصل اول

مشخصات کلی برنامه درسی

زبان عربی در دنیا از جایگاه و اهمیت بالایی برخوردار است؛ این زبان به عنوان زبان اول جهان اسلام، از کامل ترین زبان های دنیا محسوب می شود و یکی از زبان های زنده دنیا است که امروزه صدها میلیون انسان در بیش از بیست کشور عربی با آن سخن می گویند. زبان عربی، یکی از زبان های رسمی سازمان ملل متحد، اتحادیه عرب، سازمان کنفرانس اسلامی و اتحادیه آفریقا است و بیشتر گویشوران آن در منطقه غرب آسیا و شمال آفریقا ساکن هستند. این زبان در نمودار گویشورترین زبان های دنیا رتبه پنجم و در آمار زبان رسمی بر حسب تعداد کشورها جایگاه سوم را دارد.

زبان عربی، زبان قرآن و زبان متون دینی، حدیثی، تفسیری، عرفانی و منابع ارزشمند اسلامی است؛ و از این جهت دارای قداست و ارزش خاصی است، لذا آشنایی هر چند جزئی با این زبان برای بیش از یک میلیارد مسلمان لازم است تا شعایر دینی خود را به درستی انجام دهند و به فهم دقیق قرآن و آیات و روایات و احادیث نائل آیند و شناخت بلا واسطه ای از حقیقت اسلام داشته باشند و با علوم و آداب و فرهنگ اسلامی جهان آشنا شوند. از سوی دیگر، از آنجاکه امروزه، کشورهای عربی زبان و حاشیه خلیج فارس پیشرفت چشمگیری در صنعت کار و تجارت داشته اند و علاوه بر این مسأله، همه ساله سفرهای تفریحی و زیارتی بسیاری به این کشورها صورت می گیرد لذا زبان عربی، امروزه برای بسیاری از کسب و کارها کاربرد دارد. همین امر باعث شده که زبان و ادبیات عربی برای کشورهایی که قصد تجارت با کشورهای عربی را دارند، به امری مهم تبدیل شود و برای سایر کشورهای اسلامی به جهت پیشینه فرهنگی و تمدنی این زبان، مورد توجه ویژه قرار گیرد و در مراکز علمی و آموزشی تدریس شود.

زبان عربی ریشه های عمیقی در باورهای دینی و مذهبی ما دارد و از سوی دیگر، پیوند تاریخی و فرهنگی بی نظیری با زبان و ادبیات فارسی داشته و زبان فرهنگ و تمدنی است که علما و اندیشمندان ایرانی در شکل گیری و گسترش آن نقش برجسته ای داشته اند. این اشتراکات دینی و فرهنگی و این آمیختگی زبانی و ارتباط تنگاتنگی که زبان عربی با زبان فارسی دارد بستر اهتمام به زبان عربی در ایران شده و باعث شده که این زبان از دیرباز، به عنوان یک مکمل، در کنار زبان فارسی مورد توجه باشد. این اهمیت تا بدانجاست که در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، آموزش زبان عربی از سطح راهنمایی تا پایان دوره متوسطه الزامی شده و در بسیاری از دانشگاه ها و مراکز آموزش عالی کشور، رشته «زبان و ادبیات عربی» از مقطع کارشناسی تا مقطع دکتری دایر شده است.

ب) مشخصات کلی، تعریف و اهداف

دوره دکتری رشته زبان و ادبیات عربی، یکی از دوره های آموزشی در نظام آموزش عالی است که هدف آن تربیت افرادی است که بتوانند نیازهای مختلف کشور را از قبیل دانشگاه ها، وزارت آموزش و پرورش، وزارت امور خارجه، وزارت فرهنگ و ارشاد، سازمان اوقاف و میراث فرهنگی و جهانگردی کشور، رسانه های گروهی، مؤسسات ترجمه، شرکت های دولتی و خصوصی در امر پژوهش، ترجمه و تدریس و آموزش زبان عربی برآورده سازند.

تأسیس این رشته در دانشگاه های کشور از یک سو در پی بررسی و بازشناخت نیازهای کنونی جامعه اسلامی در گستره دینی، فرهنگی، فکری، زبانی و ادبی است و از سوی دیگر با توجه به تأثیر و تأثر متقابل دو زبان فارسی و عربی در سطحی بسیار وسیع، مطالعه تطبیقی این دو زبان و بررسی و شناخت عمیق و ریشه ای زبان فارسی را با بهره گیری از منابع اسلامی و تکیه بر تحقیقات نظری و بنیادی زبان عربی دنبال می کند و در راستای تحقق این اهداف به بازشناسی ابعاد فرهنگی، عقیدتی و ادبی این دو زبان، پرورش متخصصان آشنا با متون اصیل دینی، ادبی و...، گسترش روابط سیاسی، اجتماعی و تبادل

فرهنگی میان کشورهای عرب زبان و جامعه اسلامی ایران می‌پردازد و با پرورش دانشجویان متخصص و متعهد در جهت گسترش دستاوردهای تمدن ایران و بهره‌گیری از میراث اصیل و ناب اسلامی - قرآنی ره می‌پوید.

در کنار موارد بالا، اموری چون تقویت رویکرد پژوهش محوری و نهادینه کردن نوآوری در فرهیختگان رشته، تعامل فعال با فرایندهای توسعه علم در جهان و ارج نهادن به دستاوردها و تجربیات علمی بشر و بهره‌گیری از آن‌ها، باروری خلاقیت دانشجو در ارائه ایده‌های نو پژوهشی، افزایش قدرت نظریه‌پردازی و تحلیل و استنباط، همچنین ارتقای قابلیت پژوهش در دانش‌آموختگان دکتری رشته، امکان توسعه رشته با تکیه بر دانش‌های روز و علوم جدیدی چون زبان‌شناسی، افزایش ظرفیت علمی و پژوهشی و توانمندسازی دانش‌آموختگان بر انجام پژوهش‌های مستقل در حوزه تخصص، تمرکز بر دانش پژوهی و تولید دانش را می‌توان بخش دیگری از اهداف این رشته در نظر گرفت.

پ) ضرورت و اهمیت

زبان عربی درواقع کلید فهم فرهنگ قرآنی و اسلامی و بهترین وسیله ارتباط میان کشورهای اسلامی به شمار می‌رود. تخصیص بند شانزدهم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران به لزوم تدریس زبان عربی در تمام دوره‌های متوسطه اول و دوم آموزش و پرورش، از این امر حکایت دارد.

با توجه به گستردگی و غنای این زبان در حوزه‌های مختلف زبان و ادبیات عربی، آموزش زبان عربی، مترجمی زبان عربی و فرهنگ و ادب عربی و با عنایت به اهمیت زبان عربی در جهان امروز به عنوان یک زبان بین‌المللی و اسلامی و با توجه به نیاز کشور به محقق و مترجم زبان عربی در سطوح مختلف و نیز احتیاج به تحقیق و تتبع در معارف اسلامی، همچنین لزوم گسترش روابط کشور جمهوری اسلامی ایران با کشورهای عربی منطقه غرب آسیا و شمال آفریقا در زمینه‌های مختلف علمی، صنعتی، گردشگری، اقتصادی، فرهنگی و پزشکی ضرورت مقطع دکتری زبان و ادبیات عربی جهت تحقیق و پژوهش در زمینه‌های مورد اشاره و نیز تخصصی شدن هرچه بیشتر در رشته‌های کاربردی و مورد نیاز جامعه و همچنین آماده‌سازی متخصصان و مدرسان در این زمینه‌ها بیش از پیش آشکار می‌گردد.

ت) تعداد و نوع واحدهای درسی

جدول (۱) - توزیع واحدها

نوع دروس	تعداد واحد
دروس تخصصی	۸
دروس اختیاری	۱۰
رساله / پایان‌نامه	۱۸
جمع	۳۶

ث) مهارت، توانمندی و شایستگی دانش‌آموختگان

به‌طور کلی، دانش‌آموختگان این رشته قابلیت‌های لازم برای تدریس و آموزش در مراکز آموزش عالی، دانشگاه‌ها، آموزش و پرورش، آموزشگاه‌های زبان و دیگر مؤسسات دولتی و خصوصی، همچنین قابلیت پژوهش در مراکز علمی - پژوهشی و پژوهشگاه‌ها را خواهند داشت. همچنین با کسب توانایی‌های لازم در نقد و تحلیل متون علمی و آشنایی با مبانی تحلیل متن و نوشتن مقالات و کتاب‌های علمی و ادبی می‌توانند نیاز جامعه ادبی کشورهای عربی - اسلامی را برطرف کنند. از سوی دیگر، با توجه به اینکه دانش‌آموختگان دکتری این رشته با نظریات مختلف دانش‌پژوهان در حوزه زبان و ادبیات عربی آشنا می‌شوند، قادر خواهند بود تا تحقیقاتی در زمینه‌های یادشده و نیز مرتبط با موضوعات تطبیقی در حوزه

زبان و ادبیات عربی / ۵

با زبان فارسی انجام دهند و با توجه به تأثیر و تأثر متقابل دو زبان فارسی و عربی، با بهره‌گیری از منابع اسلامی و تکیه بر تحقیقات نظری و بنیادی زبان عربی به بررسی و شناخت عمیق و ریشه‌ای زبان فارسی پردازند. در جدول زیر، ارتباط این شایستگی‌ها با دروس به‌طور مشخص تبیین شده است:

مهارت‌ها، شایستگی‌ها و توانمندی‌های تخصصی	دروس مرتبط
- آشنایی با رویکردهای مهم نحو (رویکرد زایشی - گشتاری، رویکرد نقش‌گرا و رویکرد شناختی و...) - مهارت به چالش کشیدن آرای نحویان و نگاه نقادانه به آن‌ها با محوریت نظریه‌های نوین زبان‌شناسی - توان پیاده‌سازی نظریه‌های نوین زبان‌شناسی بر مبنای صرفی و نحوی - توان نظریه‌پردازی در علم صرف و نحو با رویکرد زبان‌شناسی - کسب مهارت در همگام‌سازی و پیشبرد تحقیقات حوزه صرف و نحو با دانش روز دنیا	مطالعات صرفی و نحوی
- توان نظریه‌پردازی در حوزه مباحث بلاغی - شناخت عمیق نظریه‌های مطرح در بلاغت قدیم و جدید - توان نقد نظریه‌های بلاغی قدما و تبیین نقاط ضعف آن در قیاس با مکاتب بلاغت جدید - درک ارتباط بین بلاغت و علومى چون زبان‌شناسی و تحلیل گفتمان و توان تبدیل آموخته‌ها به نظریه - درک رابطه معناشناسی با علم معانی بلاغت کلاسیک - توانایی تحقیق در مباحث جدید بلاغت و سبک‌شناسی و نقد و بررسی آن‌ها	جستارهای بلاغت قدیم و جدید
- آشنایی با نظریه‌های جدید در نقد شعر معاصر - شناخت انواع مکاتب ادبی و بررسی شعر این دوره منطبق با آن - کسب مهارت در نقد شعر دوره معاصر از نظرگاه‌های مختلف و بر اساس نظریه‌های مختلف نقدی	بررسی و نقد شعر دوره معاصر
- توانایی نقد و تجزیه و تحلیل عمیق شعر قدیم عربی از منظر علوم جدید - کسب مهارت در تحلیل زبانی و ادبی و بررسی ویژگی‌های سبکی اشعار دوره پیشا اسلامی، اسلامی-اموی، عباسی و دوره مملوکی - درک عمیق تأثیر قرآن بر موضوعات شعری دوره اسلامی - توان مقایسه موضوعات شعری دوره‌های اسلامی و اموی - توان تحلیل و نقد نوگرایی در شعر دوره عباسی	بررسی و نقد شعر از دوره جاهلی تا پایان دوره مملوکی
- کسب مهارت در نقد نثر ادبی دوره معاصر - آشنایی با نظریه‌های جدید در نقد داستان و رمان - قدرت تحلیل و نقد متون روایی	بررسی و نقد نثر ادبی و روایی معاصر
- توانایی نقد و تجزیه و تحلیل عمیق نثر قدیم عربی از منظر علوم جدید - درک عمیق تأثیر قرآن بر نثر دوره اسلامی و تحولات آن - نقد فونونی چون خطابه، ترسل، سیره‌نویسی، سفرنامه نویسی و مقامه نویسی در دوره پیشا اسلامی، اسلامی-اموی، عباسی و عصر مملوکی	بررسی و نقد نثر از دوره جاهلی تا پایان دوره مملوکی
- قدرت تجزیه و تحلیل عمیق ادب میانه - کسب مهارت در نقد متون ادبی دوره فاطمی، عثمانی و اندلس بر اساس مکاتب ادبی چون: کلاسیسم، رمانتیسم، رئالیسم، ناتورالیسم، اگزیستانسیالیسم، سورئالیسم و... - توان تحلیل تأثیر و تأثر ادبیات اندلس و مغرب عربی و ادبیات مشرق عربی بر یکدیگر	بررسی و نقد متون شعر و نثر دوره فاطمی، عثمانی و اندلس
- مهارت خوانش و درک مطلب متون ادبی به زبان انگلیسی - مهارت تحلیل و نقد متون ادبی به زبان انگلیسی - توانایی ارائه مطالب و یافته‌های ادبی حوزه رشته به زبان انگلیسی - توان بررسی تطبیقی متون انگلیسی با ترجمه عربی آن‌ها	مطالعات ادبی به زبان انگلیسی

بررسی رویکردها در تحلیل متون دینی	- شناخت رویکردهای مهم تحلیل متن - آشنایی با سنت تفسیری در تمدن اسلامی - درک نسبت تفسیر با هرمنوتیک معاصر - آشنایی با رویکرد هرمنوتیک به متون دینی و آرای موافقان و مخالفان در این زمینه - شناخت جایگاه تحلیل متن در علوم انسانی - توان نقد و بررسی رویکردهای غربی در خوانش متون دینی - کسب مهارت در تحلیل متن - توانایی در نقد و تحلیل سنتی در فهم متون. - آشنایی با نقد مبانی سنتی تحلیل متن - توان تحلیل رویکردهای شیعی و سنی در تفسیر - توان تشخیص رویکردهای مدرن در تحلیل متن قرآن - کسب مهارت در تحلیل ساختار گرایانه متن قرآن - کسب مهارت در بررسی تطبیقی تحلیل متن قرآن در دو رویکرد سنتی و مدرن
مطالعات ادبیات تطبیقی	- توان تشخیص اثرگذاری و تأثیرپذیری آثار برجسته ادبی در پیوند با یکدیگر - توان خوانش و بررسی آثار برجسته ادبی بر اساس شاخص‌های متفاوت مکاتب ادبیات تطبیقی - امکان مطالعات تطبیقی - درک ارتباط جهانی‌شدن و جهانی‌سازی با ادبیات تطبیقی - توان نقد تطبیقی نمونه‌های ادبی بر اساس مکاتب سه‌گانه معروف در عرصه ادبیات تطبیقی (مکتب آمریکایی، مکتب فرانسه و مکتب اروپای شرقی)
مکاتب نقد ادبی	- مهارت افزایی در روش‌شناسی نقد - مهارت نقد و تحلیل متون به شیوه علمی - توان تشخیص مکاتب متفاوت ادبی و آشنایی با مبانی هریک - توان نقد و تحلیل متون ادبی بر اساس مکاتب مختلف نقد ادبی - توان تبیین اثرپذیری مکاتب نقد ادب عربی در دوران جدید از مکاتب غربی
رویکردهای زبان‌شناسی معاصر عربی	- درک نسبت زبان‌شناسی با دیگر دانش‌ها - شناخت رویکردهای مهم در سنت زبان‌شناسی عرب - آشنایی با زبان‌شناسی سنتی اسلامی و نقش امام علی (ع) و شاگردش ابو الأسود دؤلی در شروع مطالعات زبانی در جهان اسلام - کسب مهارت در تحلیل کارهای خلیل بن احمد فراهیدی به‌عنوان پدر علم معجم‌نگاری و آواشناسی اسلامی - شناخت تأثیر قرآن کریم بر مسلمانان در رهیافت‌های زبانی آنان و قدسیت متن قرآنی - توان تشخیص مبانی زبان‌شناختی مکاتب جدید زبان‌شناسی - آشنایی با رویکردهای مهم تحلیل گفتمان - توانایی در نقد و تحلیل نحو سنتی عرب - توان نقد رویکردها در سنت زبان‌شناختی عرب
ادبیات اساطیری مطالعات تاریخ ادبیات 	- اشراف کامل دانشجویان به متون اساطیری و روایت‌های اسطوره‌ای در ادوار مختلف - کسب توانایی برای انجام و نگارش مطالعات تطبیقی در حوزه ادبیات اساطیر - تشخیص میزان شناخت و توان خوانش و نقد اسطوره‌گرایی متون معاصر عربی بر اساس مهارت‌های کسب‌شده در این حوزه - مهارت نقد و تحلیل مباحث تاریخ ادبیات

	- ارتقای قدرت نظریه پردازی و تحلیل و استنباط دانش آموخته در حوزه تاریخ ادبیات عرب - توان تحلیل و بررسی انتقادی تاریخ ادبیات نگاری - توان نقد و بررسی پدیده های ظهور یافته در ادب عربی در ادوار مختلف - توانایی تحلیل چرایی ظهور و زمینه های رشد و تحول یا افول و ضعف پدیده های خاص هر دوره و واکاوی انعکاس آن در ادب - امکان مطالعه و نقد جریان های ادبی با تکیه بر نظریه های جدید تاریخ ادبیات
مهارت ها، شایستگی ها و توانمندی های عمومی	دروس مرتبط
تفکر خلاق و انتقادی، قدرت تحلیل و استنباط	جستارهای بلاغت قدیم و جدید
تفکر خلاق و انتقادی	• مطالعات صرفی و نحوی • بررسی و نقد شعر دوره معاصر • بررسی و نقد شعر از دوره جاهلی تا پایان دوره مملوکی • بررسی و نقد نثر ادبی و روایی معاصر • بررسی و نقد نثر از دوره جاهلی تا پایان دوره مملوکی • بررسی و نقد متون شعر و نثر دوره فاطمی، عثمانی و اندلس • مطالعات ادبی به زبان انگلیسی • بررسی رویکردها در تحلیل متون دینی • مطالعات ادبیات تطبیقی • مکاتب نقد ادبی • رویکردهای زبان شناسی معاصر عربی • ادبیات اساطیری • مطالعات تاریخ ادبیات

ج) شرایط و ضوابط ورود به دوره

مطابق شرایط عمومی ورود به آموزش عالی برابر مصوبات وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و احراز توانمندی علمی می باشد و کلیه دارندگان مدرک کارشناسی ارشد معتبر و مورد تأیید وزارت علوم از این رشته یا برخی رشته های مرتبط اعلام شده از سوی سازمان سنجش آموزش کشور می توانند در آزمون ورودی این رشته شرکت نمایند.

تبصره: دانشجویانی که رشته مقطع قبلی آنان، زبان و ادبیات عربی نبوده اما جزء رشته های مرتبط با آن است بایستی حداکثر ۶ واحد عنوان دروس جبرانی از میان دروس رشته زبان و ادبیات عربی که دانش پایه و اصلی این رشته را در برمی گیرد، به تشخیص گروه آموزشی و بر مبنای میزان ارتباط مدرک کارشناسی ارشد خود با رشته زبان و ادبیات عربی، در نیمسال اول تا دوم بگذرانند.

فصل دوم

جدول عناوین و مشخصات دروس

جدول ۲- دروس جبرانی

ردیف	نام درس	تعداد واحد			تعداد ساعات			پیش نیاز / هم نیاز
		نظری	عملی	جمع	نظری	عملی	جمع	
۱	مباحث صرفی و نحوی	۲	-	۲	۳۲	-	۳۲	-
۲	شعر عربی از آغاز تا پایان دوره اموی	۲	-	۲	۳۲	-	۳۲	-
۳	شعر عربی در دوره عباسی	۲	-	۲	۳۲	-	۳۲	-
جمع کل		۶	-	۶	۹۶	-	۹۶	-

جدول ۳- دروس تخصصی

ردیف	نام درس	تعداد واحد			تعداد ساعات			پیش نیاز / هم نیاز
		نظری	عملی	جمع	نظری	عملی	جمع	
۱	مطالعات صرفی و نحوی	۲	-	۲	۳۲	-	۳۲	-
۲	جستارهای بلاغت قدیم و جدید	۲	-	۲	۳۲	-	۳۲	-
۳	بررسی و نقد شعر دوره معاصر	۲	-	۲	۳۲	-	۳۲	-
۴	بررسی و نقد شعر از دوره جاهلی تا پایان دوره مملوکی	۲	-	۲	۳۲	-	۳۲	-
جمع کل		۸	-	۸	۱۲۸	-	۱۲۸	-

جدول ۴- دروس اختیاری

ردیف	نام درس	تعداد واحد			تعداد ساعات			پیش نیاز / هم نیاز
		نظری	عملی	جمع	نظری	عملی	جمع	
۱	بررسی و نقد نثر ادبی و روایی معاصر	۲	-	۲	۳۲	-	۳۲	-
۲	بررسی و نقد نثر از دوره جاهلی تا پایان دوره مملوکی	۲	-	۲	۳۲	-	۳۲	-
۳	بررسی و نقد متون شعر و نثر دوره فاطمی، عثمانی و اندلس	۲	-	۲	۳۲	-	۳۲	-
۴	مطالعات ادبی به زبان انگلیسی	۱	۱	۲	۱۶	۳۲	۴۸	-
۵	بررسی رویکردها در تحلیل متون دینی	۱	۱	۲	۱۶	۳۲	۴۸	-
۶	مطالعات ادبیات تطبیقی	۱	۱	۲	۱۶	۳۲	۴۸	-
۷	مکاتب نقد ادبی	۲	-	۲	۳۲	-	۳۲	-
۸	رویکردهای زبان شناسی معاصر عربی	۱	۱	۲	۱۶	۳۲	۴۸	-
۹	ادبیات اساطیری	۲	-	۲	۳۲	-	۳۲	-
۱۰	مطالعات تاریخ ادبیات	۲	-	۲	۳۲	-	۳۲	-
جمع کل		۱۶	۴	۲۰	۲۵۶	۱۲۸	۴۸۴	-

فصل سوم

ویژگی‌های دروس

مطالعات صرفی و نحوی			عنوان درس به فارسی
Morphology and Syntax Studies			عنوان درس به انگلیسی
تخصصی			نوع درس
نظری ■ عملی □ نظری-عملی □	تعداد واحد و تعداد ساعت	۲ واحد-۳۲ ساعت	نوع واحد
-	دروس هم نیاز	-	دروس پیش نیاز

اهداف درس

- نقد و بررسی مباحث مهم صرفی و نحوی با تکیه بر نظریه‌های جدید زبان‌شناسی

توانایی و شایستگی‌هایی که درس پرورش می‌دهد

- رویکرد و نگاهی نو به مسائل صرفی و نحوی
- بررسی پیوند صرف و نحو با مسائل نوین زبان‌شناسی
- به چالش کشیدن آرای نحویان برجسته و نگاه نقادانه به آن‌ها با محوریت نظریه‌های نوین زبان‌شناسی
- مهارت افزایی جهت پیاده‌سازی نظریه‌های نوین زبان‌شناسی بر مبنای صرفی و نحوی

سرفصل درس

- سیر تحول تاریخ نحو و ارتباط نحو عربی با مسائل نوین زبان‌شناسی
- بررسی موضوعاتی مانند قیاس، سماع و توجه به زبان گفتار، عامل، تعلیل، استدلال
- موضوع «در تقدیر گرفتن واژه‌ها و عبارات» در نحو عربی در بوته نقد و بررسی
- نحو سنتی تا چه میزانی به بررسی سطوح زبانی بر اساس تحلیل ساختاری، تحلیل کارکردی و معناشناختی مبتنی است؟
- مکاتب نحوی و بررسی رویکرد آن‌ها به نحو عربی در پرتو زبان‌شناسی توصیفی و کشف کاستی‌های آن‌ها
- هنجار گریزی‌های صرفی و نحوی در متون قدیم و معاصر عربی
- مقایسه مباحث نحو سنتی با مباحث جدید زبان‌شناسی، مثلاً: عطف بر محل مبتنی بر نظر کوفیان و بصریان؛ عطف بر توهّم و وقوع آن در اسم منصوب
- مباحث جمله و شبه جمله و تعلق آن
- مشکلات اعراب شواهدی از متون فصیح (قران، حدیث، نظم و نثر)
- نقد و بازتعریف برخی دانش واژه‌های صرفی و نحوی
- انواع تقسیم‌بندی مفردات در زبان عربی با بررسی مهم‌ترین و پربسامدترین نمونه‌ها

راهنماهای یاددهی-یادگیری

- روش سخنرانی، پرسش و پاسخ
- تحقیق و پژوهش در یکی از مباحث صرفی و نحوی عالی و پیاده‌سازی یکی از نظریه‌های زبان‌شناسی بر آن

روش ارزیابی

ارزشیابی مستمر	میان‌ترم	آزمون نهایی	پروژه
۳۰٪	-	نوشتاری: ۴۰٪ عملکردی: -	۳۰٪

فهرست منابع

- ابن الأُنبّاری، عبدالرحمن بن محمد (۲۰۰۷ م). *الانصاف فی مسائل الخلاف*، بیروت: المكتبة العصرية.
- ابن جنی (۲۰۰۸ م). *الخصائص*، بیروت: دارالکتب العلمیة.
- ابن هشام، أبو محمد جمال الدین (۱۹۸۵). *مغنی اللیب عن کتب الأعراب*، دمشق: دار الفکر.
- حسان، تمام (۲۰۱۱ م). *الفکر اللغوی الجدید*، القاهرة: عالم الکتب.
- حسن، عباس (بی تا). *النحو الوافی*، مصر: دار المعارف.
- حسن، عباس، (بی تا). *اللغة و النحو، الطبعة الثامنة*، مصر: دار المعارف.

- حلمی، خلیل (۱۹۸۸). *اللغة العربية وعلم اللغة النبوی*، اسکندریه: دار المعرفة الجامعة.
- الراجحي، عبده (۱۹۷۹ م). *النحو العربي والدرس الحديث*، بیروت: دار النهضة للطباعة والنشر.
- الزجاجي، عبد الرحمان بن اسحاق (بی تا). *الایضاح فی علل النحو*، بیروت: دارالنفایس.
- سلسلة الندوات ملتقى اللغة العربية (۱۹۹۲ م). *اللسانيات واللغة العربية بين النظرية والتطبيق*، مكناس: جامعة المولى إسماعيل.
- سیبویه (۱۹۸۸). *الكتاب، الطبعة الثالثة*، القاهرة: مكتبة الخانجي.
- السيوطي، جلال الدين عبدالرحمن (۱۳۹۴ ش). *البهجة المرضية على ألفية ابن مالك*، الطبعة الأولى، قم: ذوی القربی.
- طلال، علامه (۱۹۹۳). *تطور النحو العربي في مدرستی البصرة والكوفة*، الطبعة الأولى، بیروت: الفكر اللبناني.
- عبدالحمید عبد الواحد (۲۰۱۴). *بين النحو العربي واللسانيات الحديثة، مجلة جيل الدراسات الأدبية والفكرية*، العدد ۴.
- الفاسي الفهري، عبد القادر (۱۹۸۶ م). *اللسانيات واللغة العربية*، الدار البيضاء، المغرب: دار توبقال للنشر.
- نوزاد حسن، أحمد (۱۹۹۶). *المنهج الوصفي في كتاب سيبويه*، الطبعة الأولى، بیروت: جامعة قاريونس.

عنوان درس به فارسی			جستارهای بلاغت قدیم و جدید
عنوان درس به انگلیسی			Studies in Classic and Modern Rhetoric
نوع درس			تخصصی
نوع واحد			نظری ■ عملی □ نظری-عملی □
دروس پیش نیاز			تعداد واحد و تعداد ساعت
			۲ واحد-۳۲ ساعت
			دروس هم نیاز
			-

اهداف درس

- مطالعه و پژوهش در مباحث مهم بلاغت قدیم و جدید
- نقد مباحث علم بلاغت سنتی در مقایسه با مکاتب بلاغت جدید
- بررسی رویکردهای نو در برخورد با بلاغت سنتی
- شناخت ارزش های هنری در آثار منظوم و منثور و درک زیبایی های آن

توانایی و شایستگی هایی که درس پرورش می دهد

- افزایش قدرت تحلیل و استنباط و دستیابی به معیارهایی برای تشخیص حسن و قبح در گزینش و چینش و آفرینش مهارت های ادبی

سرفصل درس

- تاریخ بلاغت عربی و سابقه ارتباط با فرهنگ و فلسفه یونانی (قدامۀ بن جعفر، فارابی، ابوحیان توحیدی)
- بررسی مهم ترین منابع بلاغت قدیم (البديع ابن المعتز، البيان و التبیین جاحظ، نقد الشعر و نقد الشر قدامۀ بن جعفر، دلایل الإعجاز و أسرار البلاغۀ عبد القاهر الجرجانی، المثل السائر ضیاء الدین ابن الأثیر، عیار الشعر ابن طبا طبّا، منهاج البلغاء و سراج الأدباء حازم قرطاجنی)
- بررسی جناس و استعاره و تخیل بر اساس نظریه عبد القاهر جرجانی
- بررسی برخی مباحث مهم بلاغت قدیم: نظریه عمود شعر عربی، نظریه نظم عبد القاهر جرجانی
- دیدگاه های نوآورانه در بلاغت عربی (امین الخولی: فن القول و مناهج التجدید و عماد عبد اللطیف: بلاغت جمهور)
- نظریه های استعاره (استعاره مفهومی، نظریه پل ریکور و ...)
- بلاغت و اقناع و امتناع
- سبک شناسی
- تحلیل گفتمان
- معناشناسی

راهنماهای یاددهی-یادگیری

سخنرانی و مباحثه ای

روش ارزیابی

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه
۳۰٪	-	نوشتاری: ۴۰٪	۳۰٪
		عملکردی: -	

فهرست منابع

- الجرجانی، عبد القاهر (۱۴۰۴ هـ ق). أسرار البلاغۀ فی علم بیان، قم، منشورات الرضی.
- خطابی، محمد (۲۰۰۶ م). لسانیات النص: مدخل إلى انسجام الخطاب، بیروت، المركز الثقافی العربی والمغرب، دار البیضاء.
- العمری، محمد (۲۰۱۲ م). البلاغۀ الجدیة بین التخییل والتداول، المغرب، مکتبة الأدب المغربی.
- فاضلی، محمد (۱۳۷۶ هـ ش). دراسة و نقد فی مسائل بلاغیة هامة، دانشگاه فردوسی مشهد.
- فتوحی، محمود (۱۳۹۱ هـ ش). سبک شناسی: نظریه ها، رویکردها و تحلیل گفتمان، تهران، سخن.
- لحویذق، عبد العزیز (۲۰۱۵ م). نظریات الاستعارۀ فی البلاغۀ الغربیة من أرسطو إلى لایکوف ومارک جونسون، الأردن، دار کنوز المعرفة العلمیة، الرمثی.

عنوان درس به فارسی			بررسی و نقد شعر دوره معاصر	
عنوان درس به انگلیسی			Analysis and Criticism of Contemporary Poetry	
نوع درس			تخصصی	
نوع واحد			نظری ■ عملی □ نظری-عملی □	تعداد واحد و تعداد ساعت
دروس پیش نیاز			-	۲ واحد - ۳۲ ساعت
دروس هم نیاز			-	-

اهداف درس

- آشنایی با نقد شعر معاصر.
- بررسی جریان‌های فکری و هنری در شعر معاصر
- توانایی و شایستگی‌هایی که درس پرورش می‌دهد**
- آموزش نقد و اصول آن و چگونگی نقد شعر.
- بررسی نقدی شعر دوره‌ی معاصر از منظر گاه‌های مختلف و بر اساس مکاتب ادبی گوناگون.

سرفصل درس

- نقد و اصول و معیارهای نقد.
- شعر و نقد آن.
- شعر دوره‌ی معاصر و ویژگی‌های آن.
- بررسی جریان‌های شعری معاصر
- تأثیر نهضت ادبی در شعر معاصر.
- شعر معاصر دوره‌ی نخست (پس از نهضت ادبی) و ویژگی‌های آن.
- شعر معاصر میانی و ویژگی‌هایش.
- دوره‌ی جدید از شعر معاصر و ویژگی‌های این نوع شعر.
- شعر نو و ویژگی‌های آن.
- شعر پایداری و بزرگان آن: ابراهیم و فدوی طوقان، سمیع القاسم، عزالدین المناصره.
- انواع مکاتب ادبی.
- بررسی نمونه‌هایی از شعر شاعران برجسته دوره‌ی معاصر و از کشورهای عربی و نقد آن از زوایای مختلف بر اساس مکاتب ادبی.

راهنماهای یاددهی-یادگیری

- لزوم پیش‌خوانی و آمادگی قبل از کلاس دانشجویان در رابطه با موضوع مورد تدریس همان جلسه.
- ارائه‌ی کنفرانس از سوی دانشجویان. (هر جلسه تعداد مشخصی از دانشجویان و با موضوعات از پیش تأییدشده توسط استاد)
- ارائه پژوهش، تحقیق نو و کار نشده، مشتمل بر نقد شعری از دوره‌ی معاصر بر اساس اصول نقد و یا مکاتب ادبی

روش ارزیابی

ارزشیابی مستمر	میان‌ترم	آزمون نهایی	پروژه
۵۰٪	-	نوشتاری: ۵۰٪	-
		عملکردی: -	

فهرست منابع

احمد بدوی، احمد (بی تا). *أسس النقد الأدبی عند العرب، القاهرة: نهضة مصر للطباعة والنشر*.
 البستانی، فؤاد افرام (۱۹۸۶). *المجانی الحدیث، بیروت: دار المشرق*.
 دیوان‌های شعری شاعران مختلف از کشورهای گوناگون عربی.

سعید، خالده (۱۹۰۸). *حریکۃ الابداع فی الأدب العربی الحدیث*، بیروت: دار الفکر للطباعة و النشر و التوزیع.

سید قطب (۱۹۹۰). *النقد الأدبی و مناهجه*، القاهرة: دار الشروق.

عباس احسان (۱۹۷۸). *اتجاهات الشعر العربی المعاصر*، کویت: عالم المعرفة.

علوان، علی عباس (۱۹۷۵). *تطور الشعر العربی الحدیث فی العراق، اتجاهات الرؤیا و جمالیات النسیج*، منشورات وزارة الأعلام الجمهوریة العراقیة.

الفقی، محمد کامی (۱۹۵۶). *الأزهر و أثره فی النهضة العربیة الحدیثة*، مصر: المطبعة المنیریة بالأزهر.

ماجد، مصطفی (۲۰۰۵). *فی الأدب العربی الحدیث و المعاصر*، قاهره: دار الکرز للنشر و التوزیع.

عنوان درس به فارسی			بررسی و نقد شعر از دوره جاهلی تا پایان دوره مملوکی	
عنوان درس به انگلیسی			Analysis and Criticism of Arabic Poetry from the Pre-Islamic Period to the End of the Mamluk Period	
نوع درس			تخصصی	
نوع واحد			نظری ■ عملی □ نظری-عملی □	تعداد واحد و تعداد ساعت
دروس پیش نیاز			-	دروس هم نیاز
				۲ واحد - ۳۲ ساعت

اهداف درس

- آشنایی با مهمترین سبک‌های شعر عربی از دوره جاهلی تا پایان دوره مملوکی

توانایی و شایستگی‌هایی که درس پرورش می‌دهد

- بررسی نقادانه شکلی و محتوایی اشعار شعرای بنام این دوره
- آشنایی با موضوعات اشعار این دوره
- مهارت افزایی در نقد و تجزیه و تحلیل عمیق شعر قدیم عربی از منظر علوم جدید و نظریه‌های جدید

سرفصل درس

- ویژگی‌های شعر دوره جاهلی
- انتحال در شعر و نظر ادب پژوهان عرب‌زبان در این زمینه
- اسلام و شعر
- بررسی تأثیر قرآن بر موضوعات شعری دوره اسلامی - اموی
- ویژگی‌های شعر در دوره‌های اموی و عباسی و مملوکی
- استقلال در فنون شعری در دوره اموی
- نوگرایی در شعر دوره عباسی
- ظهور مکتب تصنیع در دوره عباسی
- بدیعه سرایی در دوره مملوکی؛ شعر عرفانی و تصوف در دوره مملوکی
- بررسی نقادانه شکلی و محتوایی نمونه‌هایی از اشعار شعرای بنام این دوره از جمله: شعرای صاحب معلقه، شعرای نقائض، کعب بن زهیر، حسان بن ثابت، خنساء، کمیت، دعلج، عمر بن ابی ربیع، ابونواس، ابوالعتاهیه، ابوالعلاء المعری، بشار بن برد، بحتری، متنبی، ابوتمام، سید رضی، ابن فارض، ابن نباته، صفی الدین حلّی، بوصیری و...
- تحلیل زبانی و ادبی این اشعار

راهنماهای یاددهی-یادگیری

- بحث گروهی با تکیه بر آمادگی قبل از حضور در کلاس

روش ارزیابی

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه
۲۵٪	-	نوشتاری: ۷۵٪	-
		عملکردی: -	

فهرست منابع

- البستانی، فؤاد افرا (۱۹۸۶ م). المجانی الحديث، ط ۳، بیروت: دار المشرق.
- شوقی ضیف، تاریخ الأدب العربی، قاهره: دار المعارف.
- المفضل الضبی، ابوالعباس مفضل بن محمد (۱۹۲۰ م). المفضلیات، بیروت: مطبعة الآباء الیسوعیین.

عنوان درس به فارسی			بررسی و نقد نثر ادبی و روایی معاصر	
عنوان درس به انگلیسی			Analysis and Criticism of Contemporary Literary and Narrative Prose	
نوع درس			تخصصی	
نوع واحد			نظری ■ عملی □ نظری-عملی □	تعداد واحد و تعداد ساعت
دروس پیش نیاز			-	۲ واحد - ۳۲ ساعت
دروس هم نیاز			-	دروس هم نیاز

اهداف درس

- آشنایی با نقد و نثر معاصر

توانایی و شایستگی‌هایی که درس پرورش می‌دهد

- بررسی نقدی نثر دوره‌ی معاصر از نظر گاه‌های مختلف و بر اساس مکاتب ادبی گوناگون.
- آشنایی با نظریه‌های جدید در نقد داستان و رمان
- تقویت قدرت تحلیل و نقد متون روایی

سرفصل درس

- نقد و اصول و معیارهای نقد.
- نثر، انواع نثر و نقد آن.
- نثر دوره‌ی معاصر و ویژگی‌های آن
- تأثیر نهضت ادبی در نثر معاصر.
- نثر معاصر دوره‌ی نخست (پس از نهضت ادبی) و ویژگی‌های آن.
- نثر معاصر میانی و ویژگی‌هایش.
- دوره‌ی جدید از نثر معاصر و ویژگی‌های این نوع نثر.
- انواع مکاتب ادبی.
- بررسی نمونه‌هایی از نثر نثرپردازان برجسته دوره‌ی معاصر و از کشورهای عربی گوناگون و نقد آن از زوایای مختلف و بر اساس مکاتب ادبی.
- تحلیل و نقد نمونه‌هایی از ادبیات داستانی
- تحلیل و نقد نمونه‌هایی از نمایشنامه‌ها

راهبردهای یاددهی-یادگیری

- پیش‌خوانی و آمادگی قبل از کلاس دانشجویان در رابطه با موضوع مورد تدریس همان جلسه.
- ارائه‌ی کنفرانس از سوی دانشجویان. (هر جلسه تعداد مشخصی از دانشجویان و با موضوعات از پیش تأییدشده توسط استاد)
- ارائه پژوهش، تحقیق نو و کار نشده، مشتمل بر نقد نثری از دوره‌ی معاصر بر اساس اصول نقد و یا مکاتب

روش ارزیابی

ارزشیابی مستمر	میان‌ترم	آزمون نهایی	پروژه
۵۰٪	-	نوشتاری: ۵۰٪ عملکردی: -	-

فهرست منابع

- أبو شاهین، سامی (۲۰۱۰). *النثر العربی فی عصر النهضة*، بیسان للنشر و التوزیع.
- ابوزید، سامی یوسف (۲۰۱۵). *الأدب العربی الحديث (النثر)*، دار المسیره للنشر و التوزیع و الطباعة.
- احمد بدوی، احمد (۱۹۹۶). *أسس النقد الأدبی عند العرب*، القاهرة: مصر، نهضة مصر للطباعة و النشر.
- البستانی، فؤاد افرام، (۱۹۸۶). *المجانی الحديث*، بیروت: ط ۳، دار المشرق.
- سید البحر اوی، (بلا تا). *الأنواع النثریة فی الأدب العربی الحديث*.
- سید قطب (۱۹۹۰). *النقد الأدبی و مناهجه*، القاهرة: دار الشروق.

عنوان درس به فارسی			بررسی و نقد نثر از دوره جاهلی تا پایان دوره مملوکی	
عنوان درس به انگلیسی			Analysis and Criticism of Prose from the Pre-Islamic Period to the End of the Mamluk Period	
نوع درس			اختیاری	
نوع واحد			نظری ■ عملی □ نظری-عملی □	تعداد واحد و تعداد ساعت
دروس پیش نیاز			-	دروس هم نیاز
			-	۲ واحد - ۳۲ ساعت

اهداف درس

- آشنایی با نقد متون نثری از دوره جاهلی تا پایان دوره مملوکی

توانایی و شایستگی‌هایی که درس پرورش می‌دهد

- بررسی نقدی نثر از دوره جاهلی تا پایان دوره مملوکی از نظر گاه‌های مختلف و بر اساس مکتب‌های ادبی.
- توانایی تشخیص سبک‌های نثر دوره جاهلی تا پایان دوره مملوکی و افزایش مهارت نقد و تحلیل این آثار

سرفصل درس

- بررسی شکلی و محتوایی انواع نثر دوره جاهلی (خطبه‌ها، وصایا، رسائل، امثال و حکم و سجع کاهنان و غیره)
- نقد و بررسی تأثیر قرآن بر نثر دوره اموی
- تحلیل زبانی و ادبی نمونه‌هایی از نثر خطابی و نثر ترسلی و فنی دوره اسلامی - اموی
- مکاتب نثری عصر عباسی (الترسل الطبیعی، الترسل الصناعی، مدرسه التحلیل و التفریع والاستطراد، مدرسه السجع و البدیع، مدرسه الألغاز و الأحاجی، ومدرسه الصناعة اللفظیة)
- بررسی و تحلیل متون نثری و سبک‌شناسی نثر در آثار نویسندگان برجسته دوره عباسی از جمله: ابن المقفع، سهل بن هارون، صاحب بن عباد، خوارزمی، ابوالسحاق صابی، العتابی، عمرو بن مسعده، ابن العمید، جاحظ، اصمعی، ابوالعلاء معری، بدیع الزمان همدانی و حریری و قاضی الفاضل، ابن اثیر و کتاب المثل السائر او.
- بررسی اسلوب مولد، سبک صنعت، تصنیع و تصنع در دوره عباسی و نقد و تحلیل نمونه‌هایی از نثر در سبک‌های یادشده.
- کتاب‌های تاریخی جغرافیایی مانند: مروج الذهب مسعودی، اغانی ابوالفرج اصفهانی.
- نقد و تحلیل نثر دوره عباسی و تأثیر تجزیه خلافت در آن
- واکاوی نمود ضعف نثر در آثار دوره مملوکی و بررسی بازتاب رویدادهای اجتماعی و سیاسی عصر به عنوان عوامل تأثیرگذار در این آثار
- بررسی انواع نثر در دوره مملوکی: نثر دیوانی، نثر اخوانی، مناظره، مقابله، قصص، نثر دایره المعارف‌ها و نقد و تحلیل آثار نویسندگانی مانند: ابن منظور، شهاب‌الدین نویری، ابن فضل‌الله عمری، ابن حجة حموی، قلقشندی، صلاح‌الدین صفدی، سیوطی، ابن خلدون، مقریزی و ...

راهبردهای یاددهی-یادگیری

- تلفیقی از سخنرانی و پرسش و پاسخ و مشارکت گروهی و جمعی دانشجویان در کلاس.
- ارائه تحقیقی نو و کار نشده، مشتمل بر بررسی متنی از آثار منثور این دوره بر اساس اصول نقد و یا مکاتب ادبی و تحویل آن

روش ارزیابی

ارزشیابی مستمر	میان‌ترم	آزمون نهایی	پروژه
۲۰٪	۵۰٪	نوشتاری: ۳۰٪ عملکردی: -	-

فهرست منابع

- ابن حجره حموی (۲۰۰۵). *خزائنه الأدب و غایه الأرب*، بیروت: دار صادر.
- أبو علی، نبیل خالد (۲۰۱۲). *دراسات فی الأدب العربی فی العصرین الإسلامی والأموی*، غزة: الجامعة الإسلامیة.
- باشا، عمر موسی (۱۹۸۹). *الأدب فی بلاد الشام، عصور الزنکیین والأیوبیین والممالیک، دمشق: دار الفكر*.
- طلیمات، غازی (۲۰۱۰). *النشر فی العصر الأموی*، دار الفكر المعاصر السلسله: تاریخ الأدب العربی.
- علم، حسام محمد (۲۰۰۷). *دراسات فی النشر العباسی، القاهرة: جامعة الأزهر*.
- محمد زغلول سلام (بی تا). *الأدب فی العصر المملوکی، مصر: دار المعارف*.
- المقدسی، انیس خوری (۱۹۲۰ م). *تطور الاسالیب النشریه فی الأدب العربی*، بیروت: دار العلم للملایین.
- مناع، هاشم صالح (۱۹۹۳). *النشر فی العصر الجاهلی*، بیروت: دار الفكر العربی للطباعة والنشر.
- الهنداوی، حسین علی (۲۰۱۹). *أشکال الخطاب النثری الفنی فی العصر الجاهلی*.

عنوان درس به فارسی			بررسی و نقد متون شعر و نثر دوره فاطمی، عثمانی و اندلس	
عنوان درس به انگلیسی			Review And Criticism of Poetry and Prose Texts of the Fatimid, Ottoman and Andalusian Periods	
نوع درس			اختیاری	
نوع واحد			نظری ■ عملی □ نظری-عملی □	تعداد واحد و تعداد ساعت
دروس پیش نیاز			-	دروس هم نیاز
			۲ واحد - ۳۲ ساعت	-

اهداف درس

- آشنایی با نقد متون شعر و نثر در دوره فاطمی، عثمانی و اندلس

توانایی و شایستگی‌هایی که درس پرورش می‌دهد

- بررسی شعر و نثر دوره فاطمی، عثمانی و اندلس از نظر گاه‌های مختلف و بر اساس اصول مکاتب نقدی.
- مهارت افزایی در نقد و تحلیل متون ادبی این دوره

سرفصل درس

- نقد و بررسی کارکرد سیاسی و مذهبی شعر در دوره فاطمیان مصر
- زیبایی‌شناسی نثر در دوره فاطمیان مصر
- نقد و تحلیل نمونه‌هایی از آثار ادبای برجسته دوره اندلس مانند: ابن رشیق قیروانی، ابن هانی، ابن زیدون، ابن عباد، ابن حمدیس، ابن عبد ربه، ابن خفاجه، ابن حیان، ابن شهید (مطالعه بر اساس مبانی مکاتب نقدی)
- موشحات اندلسی و سبک‌شناسی آن؛ بررسی موسیقی شعر در این گونه شعری
- طبیعت‌گرایی در ادب اندلس
- تأثیر محیط در ظهور زنان شاعر در اندلس
- تأثیر متقابل ادبیات اندلس و مغرب عربی و ادبیات مشرق عربی
- بررسی عوامل قوت و ضعف شعر و نثر در دوره عثمانی و رویدادهای اجتماعی و سیاسی تأثیرگذار در آن
- بررسی نمود ضعف و در صورت وجود، قوت در ادب عصر عثمانی و تحلیل نمونه‌های عینی از آثار این دوره
- ساختگرایی شعر و نثر دوره عثمانی
- گرایش محتوایی شعر فکاهه و هزل به درون‌مایه‌های اجتماعی در دوره عثمانی
- نقد و بررسی جایگاه زن در شعر دوره عثمانی

راهبردهای یاددهی-یادگیری

- تلفیقی از سخنرانی و پرسش و پاسخ و مشارکت گروهی و جمعی دانشجویان در کلاس.
- ارائه تحقیقی نو و کار نشده، مشتمل بر بررسی متون شعر و نثر این دوره بر اساس اصول نقد و یا مکاتب ادبی و تحویل آن در پایان ترم.

روش ارزیابی

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه
۲۰٪	۵۰٪	نوشتاری: ۳۰٪	-
		عملکردی: -	

فهرست منابع

- باشا، مهجۀ آمین (۲۰۰۳). *رثاء المدن والممالک فی الشعر الأندلسی* (اتجاهاته، خصائصه الفنية)، شراع للدراسات والنشر والتوزيع.
- بکری، شیخ امین (۱۹۸۶ م). *مطالعات فی الشعر المملوکی و العثماني*، بیروت: دار العلم للملایین.
- البلداوی، حمیدة صالح (۲۰۰۹ م). *قراءات أندلسیة: فی الجهود النقدیة والظواهر الفنيّة والتجربة الشعریّة*، دار الضیاء.
- السیوفی، مصطفی محمد أحمد (۱۹۸۵ م). *ملاحم التجديد فی النثر الأندلسی*، عالم الکتب.
- ضیف، شوقی (۱۹۶۴ م). *الفن ومذاهبه فی النثر العربی*، القاهرة: دار المعارف.
- ضیف، شوقی (۱۹۹۰). *عصر الدول والإمارات*، القاهرة: دار المعارف.
- مصطفی، محمود (۱۹۶۷ م). *الأدب العربی فی مصر*، المؤسسة المصریة العامة للتألیف والنشر، دار الکاتب العربی.
- الهنداوی، حسین علی (۲۰۱۹). *أشکال الخطاب النثری فی العصر العثماني*.

مطالعات ادبی به زبان انگلیسی			عنوان درس به فارسی
Literary Studies in English			عنوان درس به انگلیسی
اختیاری			نوع درس
۲ واحد - ۳۲ ساعت	تعداد واحد و تعداد ساعت	نظری ■ عملی □ نظری-عملی □	نوع واحد
-	دروس هم نیاز	-	دروس پیش نیاز

اهداف درس

- افزایش مهارت تحلیل متون ادبی به زبان انگلیسی
- آشنایی با سبک‌ها و روش‌های دیگر ادبیات‌ها برای دانشجویان رشته زبان و ادبیات عربی

توانایی و شایستگی‌هایی که درس پرورش می‌دهد

- افزایش دانش ادبی دانشجویان در راستای مطالعه و به کارگیری متون ادبی انگلیسی در جستارها و پژوهش‌های ایشان
- پرورش مهارت نقد ادبی به زبان انگلیسی
- آشنایی با واژگان تخصصی حوزه نقد و تحلیل متون ادبی به زبان انگلیسی
- افزایش مهارت تطبیق ادبی با بررسی و خوانش متون انگلیسی در کنار متون عربی

سرفصل درس

- The beginning of the Renaissance
- A review of Neoclassicism
- The rise of modern prose
- The early development of the novel and short story
- Early literary criticism
- Methods of criticism
- Early comparative literature
- Usage and methods of comparative literature
- Modern novel
- New Literary genres
- Practice of Literary analysis
- Practice of Literary criticism

راهبردهای یاددهی-یادگیری

- ترکیبی از سخنرانی، خوانش متن، ترجمه، پرسش و پاسخ، بحث گروهی و تحلیل و بررسی متون تخصصی به زبان انگلیسی

روش ارزیابی

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه
۲۰٪	۵۰٪	نوشته‌ای: ۳۰٪	-
		عملکردی: -	

فهرست منابع

- Abdullah Idrees N. (1987). *Concept of death and its development in modern Arabic poetry*, Proquest.
- Al-jeosi, SalmaS. (2009). *Trends and movements in modern Arabic poetry*, center for Arab unity studies.
- Badawi, M. M. (1985). *studies in Arabic literature*, university of Oxford.
- Brugman, J. (1984). *An introduction to the history of modern Arabic literature*, Oxford press.
- Mounah A. khouri, (1974). *an anthology of modern Arabic poetry*, university of California press.

بررسی رویکردها در تحلیل متون دینی			عنوان درس به فارسی
Approaches in the Analysis of Religious Texts			عنوان درس به انگلیسی
اختیاری			نوع درس
نظری □ عملی □ نظری-عملی ■	تعداد واحد و تعداد ساعت	۲ واحد- ۱ واحد نظری ۱ واحد عملی- ۴۸ ساعت	نوع واحد
-	دروس هم نیاز	-	دروس پیش نیاز

اگر واحد عملی دارد، چه نوع آموزش تکمیلی نیاز است؟ سفر علمی □ آزمایشگاه □ سمینار ■ کارگاه ■ موارد دیگر:

اهداف درس

- آشنایی با سنت تفسیری در تمدن اسلامی.
- آشنایی با مبانی تحلیل متن
- آشنایی با رویکردهای جدید در تحلیل متن.

توانایی و شایستگی‌هایی که درس پرورش می‌دهد

- به صورت کاربردی ایجاد توان تحلیل متن.
- توانایی در نقد و تحلیل سنتی در فهم متون.

سرفصل درس

- مفهوم شناسی
- جایگاه تحلیل متن در علوم انسانی
- انواع متن
- سنت تفسیری مسلمانان
- مبانی تحلیل متن
- تحلیل متن در دوران جدید
- بررسی و مقایسه سنت تفسیری با تحلیل متن
- نقد مبانی سنتی تحلیل متن
- مبانی هرمنوتیک
- رویکردهای تفسیری در جهان اسلام (دوران قدیم)
- رویکردهای تفسیری در دوران جدید
- تحلیل رویکردهای شیعی و سنی در تفسیر
- تحلیل نمونه‌هایی از رویکرد مدرن در تحلیل متن قرآن
- بررسی تطبیقی تحلیل متن قرآن در دو رویکرد سنتی و مدرن
- ارزیابی کارنامه مفسران

راهبردهای یاددهی-یادگیری

- روش‌های تدریس به صورت سخنرانی، پرسش و پاسخ، بحث گروهی و برگزاری کرسی‌های نقد و بررسی دیدگاه‌های زبان شناسان.

روش ارزیابی

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه
۵۰٪	-	نوشتاری: ۵۰٪	-
		عملکردی: -	

- ابوزید، نصر حامد (۱۹۹۸). *مفهوم النص، الطبعة الاولى*، بیروت: المركز الثقافي العربی.
- احمدی، بابک (۱۳۸۵). *ساختار و تأویل متن*، چاپ هشتم، تهران: نشر مرکز.
- بحری، حسین (۲۰۰۷). *نظریه النص من بنیة المعنى إلى سيميائية الدال، الجزائر، الطبعة الاولى*، منشورات الاختلاف، الدار العربی للعلوم و ناشرون.
- البرزی، پرویز (۱۳۸۶). *مبانی زبان شناسی متن*، چاپ اول، تهران: انتشارات امیرکبیر.
- البنانی، محمدالصغیر (۱۹۹۷). *مفهوم النص عند المنظرین القدماء، مجله اللغة والادب، جامعة الجزائر، العدد، ۱۲*.
- دی یوگراند، روبرت (۱۹۹۸). *النص والخطاب والاجراء، الطبعة الاولى*، ترجمه تمام حسان، قاهره: عالم الکتب.
- زنیال، زتسیلاف واور (۲۰۰۳). *مدخل الى علم النص، مشکلات بناء النص، الطبعة الاولى*، ترجمه سعیدحسن بحیری، قاهره: مؤسسه المختار.
- سیدی، سیدحسین (۱۳۹۰). *زیبایی شناسی آیات قرآن*، چاپ اول، قم: پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی.
- شرشار، عبدالقادر (۲۰۰۶). *تحلیل الخطاب الادبی و قضایا النص*، دمشق: منشورات اتحاد الکتاب العرب.
- العسکر، حاتم (۱۹۹۸). *ترویض النص، دراسة لتحليل النص في النقد المعاصر، الهيئة المصرية للكتاب*.
- عودة، ناظم (۲۰۰۹). *تكوين النظرية في الفكر الاسلامي والفكر العربي المعاصر، الطبعة الاولى*، بیروت: دارالکتاب الجدید.
- فضل، صلاح (۱۹۹۲). *بلاغة الخطاب و علم النص، الطبعة الاولى*، کویت: عالم العرفه.
- الفقی، صبحی ابراهیم (۲۰۰۰). *علم اللغة النصی بین النظرية والتطبيق، الطبعة الاولى*، قاهره: دارقباء.
- قاسم، سیزا و ابوزید، نصر حامد (۱۹۸۶). *مدخل الى انظمة العلامات*، قاهره: بی نا.
- مان. ولفگانگ هانی (۲۰۰۴). *مدخل الى علم النص*، ترجمه حسن بحیری، الطبعة الاولى، قاهره: مکتبه زهراء الشرق.
- نصری، عبد... (۱۳۸۱). *راز متن*، چاپ اول، تهران: آفتاب توسعه.
- هالیدی، مایکل و حسن، رقی (۱۳۹۳). *زبان، بافت و متن*، ترجمه مجتبی منشی زاده و طاهر ایشانی، چاپ اول، تهران: انتشارات علمی.
- هولب، روبرت (۱۹۹۴). *نظریه التلقى*، ترجمه عزالدین اسماعیل، جدّه: الطبعة الاولى، النادي الادبی الثقافی.
- واعظی، احمد (۱۳۹۰). *نظریه تفسیر متن*، چاپ اول، قم: پژوهشگاه حوزه دانشگاه.

عنوان درس به فارسی			مطالعات ادبیات تطبیقی
عنوان درس به انگلیسی			Comparative Literature Studies
نوع درس			اختیاری
نوع واحد			نظری □ عملی □ نظری-عملی ■
دروس پیش نیاز			-
دروس هم نیاز			۲ واحد- ۱ واحد نظری ۱ واحد عملی- ۴۸ ساعت

اهداف درس

- آشنایی با دیرینه ادبیات تطبیقی در ادبیات جهانی.
- آشنایی با دیرینه ادبیات تطبیقی در ادبیات عربی.
- آشنایی با گونه‌های ادبی مطرح در پژوهش‌های تطبیقی و شاخص‌های آن
- آشنایی با مکاتب نوین ادبیات تطبیقی.
- آشنایی با پژوهشگران و آثار برجسته ادبیات تطبیقی در زبان و ادبیات عربی.

توانایی و شایستگی‌هایی که درس پرورش می‌دهد

- تشخیص اثرگذاری و تأثیرپذیری آثار برجسته ادبی در پیوند با یکدیگر.
- خوانش و نقد و بررسی تطبیقی شاهکارهای ادب عربی.
- بررسی آثار برجسته ادبی بر اساس شاخص‌های متفاوت مکاتب ادبیات تطبیقی.

سرفصل درس

- نسبت تاریخ ادبیات و ادبیات تطبیقی
- پژوهش‌های ادبیات تطبیقی و مؤلفه‌های آن
- بررسی منابع در رویکردهای مرتبط با ادبیات تطبیقی
- گونه‌های ادبی در ادبیات تطبیقی
- ابزارهای موردنیاز پژوهشگر در جستار تطبیقی
- نگاهی به مکاتب جدید ادبیات تطبیقی (مؤلفه‌ها، پیشگامان آن)
- نقد و بررسی الگوهای ادبی در ادبیات تطبیقی
- ارائه نمونه‌هایی از پژوهش‌های تطبیقی در ادبیات عربی
- رابطه گرایش‌های انتقادی با ادبیات تطبیقی از منظر نقد غربی
- پیوند پژوهش تطبیقی با دیگر دانش‌ها
- روابط بینامتنیت و ارتباط ادبیات تطبیقی با نظریه دریافت
- نسبت ادبیات تطبیقی و نظریه فرهنگی

راهبردهای یاددهی-یادگیری

- صورت سخنرانی، پرسش و پاسخ، بحث گروهی و برگزاری کرسی‌های نقد و بررسی آثار.

روش ارزیابی

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه
۵۰٪	-	نوشتاری: ۵۰٪ عملکردی: -	-

فهرست منابع

منابع اصلی

إبراهیم، عبد الحمید (۱۹۹۷): *الأدب المقارن من منظور الأدب العربی*، مقدمة و تطبیق، القاهرة: دار الشروق.
 البیدی، علی مجید (۲۰۱۸): *الأدب العربی المقارن*، فی ضوء جمالیة التلقی، بیروت: المركز العلمی للرسائل.
 التکریتی، جمیل نصیف (۲۰۰۵): *الأدب المقارن*، بغداد: دار الشؤون الثقافه العامه.

تیغم، فان (دت): *الأدب المقارن*، مصر: دار الفكر العربی.

الخطیب، حسام (۱۹۹۹): *آفاق الأدب المقارن*، عربیا و عالمیا، دمشق: دار الفكر.

الراجحی، عبده (۱۴۰۱). *محاضرات فی الأدب المقارن*؛ ترجمه: احمد رضا حیدریان شهری و بهار صدیقی، قم: انتشارات دانشگاه اصول الدین.

سلامه، ابراهیم (۱۹۵۷): *دراسات فی الأدب المقارن*، القاهرة: مكتبة الأنجلو المصریة.

شلش، علی (۱۹۹۵): *الأدب المقارن بین التجربتين الأمريكیه والعربیة*، الرياض: دار الفیصل الثقافیة.

طحان، ریمون (۱۹۷۲): *الأدب المقارن والأدب العام*، بیروت: دار الكتاب اللبنانی.

عبدالرحمن محمد، ابراهیم (۱۹۸۲). *النظریة و التطبيق فی الأدب المقارن*؛ بیروت: دارالعودة.

علوش، سعید (۱۹۸۷): *مدارس الأدب المقارن*، بیروت: المركز الثقافی العربی.

غنیمی هلال، محمد (دت): *الأدب المقارن*، بیروت: دار العودة.

غویار، ماریوس فرنسوا (دت): *الأدب المقارن*، ترجمه: د. محمد غلاب، عبد الحلیم محمود، دم: لجنة البیان العربی.

ندا، طه (۱۹۷۵): *الأدب المقارن*، بیروت: دار النهضة العربیة

هنری باجو، دانیل (۱۹۹۷): *الأدب العام المقارن*، ترجمه: د. غسان السید، دمشق: اتحاد الكتاب العرب.

منابع فرعی

برواسی، اسماعیل؛ حیدریان شهری، احمد رضا و ناظری، حسین (۱۳۹۸). برونداد شعری نشأت گرفته از اندوه و غربت در اشعار «عبدالله پشیو» و «معروف

الرصافی»، پژوهش ادبیات معاصر جهان، دوره ۲۶، شماره ۱: ۱۴۳-۱۹۱.

بستان، محمد؛ حیدریان شهری، احمد رضا، صدیقی، بهار و سیدی، سید حسین (۱۳۹۷). مفهوم شناسی حزن در ادبیات پایداری در آئینه اشعار نصرالله

مردانی و احمد مطر، کاوش نامه ادبیات تطبیقی، دوره ۸، شماره ۲۹: ۱-۱۸.

حبیبی، محبوبه و حیدریان شهری (۱۴۰۰). بازخوانی تطبیقی تصویر ویران شهر در سروده های بدر شاکر سیاب و اخوان ثالث، *زبان و ادبیات عربی*، دوره

۱۳، شماره ۳: ۹۸-۱۱۳.

حقایقی، زهرا؛ حیدریان شهری، احمد رضا؛ یاحقی، محمدجعفر و صدیقی، بهار (۱۴۰۰). خوانش تطبیقی مؤلفه های ادبیات مهاجرت از منظر رئالیسم

انتقادی (مطالعه موردی: رمان عراقی فی باریس و همنوایی شبانه ارکستر چوب ها)، پژوهش های ادبیات تطبیقی، دوره ۹، شماره ۳: ۱۶۷-۱۹۴.

حیدریان شهری، احمد رضا؛ مجیدی فرد، حانیه و صدیقی، بهار (۱۴۰۰): تمثیل سردیات الخلاص الثلاث فی أعمال میخائیل نعیمه و أحمد شاملو فی ضوء

نظریة لیوتارد، *إضاءات نقدیة فی الأدب العربی و الفارسی*، دوره ۱۱، شماره ۴۲: ۱۱۳-۱۳۷.

حیدریان شهری، احمد رضا و حاجی هادیان، منصوره (۱۳۹۵). بازخوانی سفر قهرمان در داستان هفتخوان رستم و معلقه ی عنتره بن شداد عبسی، *زبان و*

ادبیات عربی، دوره ۷، شماره ۱۳: ۲۹-۵۷.

حیدریان شهری، احمد رضا و دیگران. (۱۳۹۲). بررسی تطبیقی مفهوم «تلاش» در «النجمتان» انسی الحاج و «نشانی» سهراب سپهری (براساس معنا سازی

تنش در نقد فرمالیستی آمریکایی)، *کاوش نامه ادبیات تطبیقی*، دوره ۳، شماره ۹: ۴۱-۵۶.

حیدریان شهری، احمد رضا و صدیقی، بهار (۱۳۸۷). تصویرپردازی در اشعار داستانی احمد مطر متأثر از شیوه ی روایی قرآن کریم و مقایسه آن با سید

قطب، *کاوش نامه ادبیات تطبیقی*، دوره ۹، شماره ۱۷: ۳۳-۶۲.

حیدریان شهری، احمد رضا و نصیری، معصومه (۱۳۹۵). واکاوی سیمای نیشابور در شعر عبدالوهاب الیاتی و محمدرضا شفیعی کدکنی، *کاوش نامه*

ادبیات تطبیقی، دوره ۶، شماره ۲۴: ۴۵-۶۳.

حیدریان شهری، احمد رضا. (۱۳۹۱). بررسی تطبیقی شهر گریزی و بدوی گرایی در شعر سهراب سپهری و عبدالمعطی حجازی، *زبان و ادبیات عربی*،

دوره ۴ شماره ۱۲۷: ۳۹-۶۲.

حیدریان شهری، احمد رضا. (۱۳۹۲). بررسی سیر سوگواره ای شکست ابرمرد در دو چکامه از بیاتی و اخوان ثالث، *انجمن ایرانی زبان و ادبیات عربی*،

دوره ۹، شماره ۲۸: ۱۶۱-۱۸۷.

حیدریان شهری، احمد رضا؛ حقایقی، زهرا و صدیقی، بهار (۱۳۹۹). *دراسة الواقعیة النقدیة بین روایتی «بروکلین هاییتس» لمیرال الطحاوی و «سرزمین نوچ»*

لکیوان أرزاقی «اللغة العربیة و آدابها»، سال ۱۶، شماره ۴: ۵۲۷-۵۵۱.

رعد احمد الحمدانی، زینب و صدیقی، بهار (۱۳۹۸). *دراسة مقارنة فی اسطورة بیجمالیون بین برنارد شو و صادق هدایت - بحث مستل، کلیة التربیة لللغات*،

دوره ۳۰، شماره ۴: ۴۷-۶۷.

- زارعی، فرزانه؛ حیدریان شهری، احمدرضا و صدیقی، بهار (۱۳۹۹). واکاوی تطبیقی کهن‌الگوی آب در سروده‌های لمیعه عباس عماره و فروغ فرخزاد، *کاوش نامه ادبیات تطبیقی*، دوره ۱۱، شماره ۱: ۶۱-۸۴.
- صدیقی، بهار؛ اعظمی خویرد، حسن؛ ژرفی، هانیه و حیدریان شهری، احمدرضا (۱۳۹۴). ملامح المدینه و المجتمع الانسانی عند عبدالوهاب البیاتی و احمد شاملو، *کاوش نامه ادبیات تطبیقی*، دوره ۷، شماره ۲۵: ۵۷-۷۲.
- صدیقی، بهار و دیگران. (۱۳۹۹). دراسة مقارنة لأساطیر الموت والعالم السفلی بین ایران و بلاد ما بین النهرین، *ابحاث البصره للعلوم الانسانیه*، دوره ۴۵، شماره ۴: ۳۷۲-۳۹۵.
- صدیقی، بهار (۱۳۹۸). رویکردی تطبیقی به عاشقانه‌های حسب الشیخ جعفر و احمد شاملو، *کاوش نامه ادبیات تطبیقی*، دوره ۹، شماره ۴: ۹۵-۱۲۱.
- صدیقی، بهار و زارعی، فرزانه (۱۳۹۵). واکاوی تطبیقی خاستگاه پدیداری اسطوره‌ی جفت گیاهی در تمدن‌های فارسی و عربی، *کاوش نامه ادبیات تطبیقی*، دوره ۶، شماره ۲۲: ۱۱۵-۱۳۸.
- ضیاءالدینی دشتخاکی، علی و حیدریان شهری، احمدرضا (۱۳۹۳). خوانش تطبیقی مفهوم آزادی در شعر محمود سامی البارودی و ملک الشعراء بهار، *کاوش نامه ادبیات تطبیقی*، دوره ۴، شماره ۱۳: ۹۵-۱۱۹.
- محمودقیه بلاغی، مریم؛ صدیقی، بهار و حیدریان شهری، احمدرضا (۱۳۹۹). دراسة مقارنة لظهور الحيوانات فی اساطیر الموت والعالم السفلی بین ایران و بین النهرین، *ابحاث البصره للعلوم الانسانیه*، دوره ۴۶، شماره ۱: ۴۳۹-۴۶۲.

عنوان درس به فارسی			مکاتب نقد ادبی
عنوان درس به انگلیسی			Literary Criticism Schools
نوع درس			اختیاری
نوع واحد			نظری ■ عملی □ نظری-عملی □
دروس پیش نیاز			-
تعداد واحد و تعداد ساعت			۲ واحد- ۳۲ ساعت
دروس هم نیاز			-

اهداف درس

- کتابشناسی نقد
- درک نظریه‌های نقد ادبی معاصر و دیدگاه‌های جدید، تجزیه و تحلیل آن‌ها
- آشنایی با اصول نقد ادبی و تحلیل محتوای متن ادبی
- بررسی نقش و جایگاه ادبیات عربی و میزان تبادل ادبی آن با ادبیات ملل دیگر
- بسط، گسترش و ترویج مباحث جدید نظریه، نقد و انواع ادبی

توانایی و شایستگی‌هایی که درس پرورش می‌دهد

- آشنایی با دیرینه نقد ادبی در ادبیات عربی و نیز شناخت مکاتب مختلف نقدی در ادبیات عربی
- خوانش، نقد و تحلیل متون مختلف ادبی را بر اساس شناخت این مکاتب و گونه‌های نقد ادبی

سرفصل درس

- نظریه ادبی و جایگاه و تاریخچه آن
- تعریف مکتب ادبی
- ریشه‌های مکتب کلاسیسیسم در ادبیات یونانی و رومی
- ویژگی‌های مکتب کلاسیسیسم
- تحلیل ویژگی‌های مکتب ادبی کلاسیسیسم در آثار کورنی، راسین و لافونتین
- تحلیل ویژگی‌های مکتب ادبی کلاسیسیسم در متون ادبی عربی
- مکتب ادبی رمانتیسم
- جایگاه مکتب ادبی رمانتیسم در ادبیات معاصر عربی
- مکتب واقع‌گرایی و انواع رئالیسم
- بررسی جایگاه مکتب ادبی رئالیسم در ادبیات معاصر عربی
- مکتب ادبی پارناسیسم (هنر برای هنر) و بررسی جایگاه آن در ادبیات عربی و غربی ...
- مکتب ادبی سمبولیسم (نمادگرایی) و جایگاه آن در ادبیات غرب و عربی
- نقد روان‌شناختی و اسطوره‌گرا

راهبردهای یاددهی-یادگیری

- روش ترکیبی شامل سخنرانی، پرسش و پاسخ، بحث گروهی، یادگیری مشارکتی.

روش ارزیابی

ارزشیابی مستمر	میان‌ترم	آزمون نهایی	پروژه
۵۰٪	-	نوشتاری: ۵۰٪	-
		عملکردی: -	

فهرست منابع

منابع اصلی:

جبرا، جبرا ابراهیم (۱۹۷۹، ط ۱). منابع الرؤیا، بیروت: المؤسسة العربیة للدراسات.

ضیف، شوقی (۱۹۶۲). *فی النقد الأدبی، الطبعة الخامسة*، دارامعارف.
 ضیمران، محمد (۱۳۸۹). *گزار از جهان اسطوره به فلسفه*، چاپ دوم، تهران: انتشارات هرمس.
 فروید، سیگموند (۱۹۸۲). *نظریه الأحلام*، ترجمه جورج طرابیشی، ط ۲، بیروت: دار الطلیعة.
 فروید، سیگموند (۱۹۸۴). ط ۱. *التحلیل النفسی*، ترجمه جورج طرابیشی، بیروت: دار الطلیعة.
 فریزر، جیمس (۱۹۸۲). ط ۳. *أدونیس أو تموز*، ترجمه جبرا إبراهيم جبرا، المؤسسة العربية.
 مندور، محمد (۱۹۹۶). *النقد المنهجي، الطبعة: الاولى*، الناشر: نهضة مصر للطباعة والنشر والتوزيع
 موسی، منیف (۱۹۹۳). *فی الشعر والنقد*، بیروت: دار الفكر العربی.

منابع فرعی:

احمد بدوی، احمد (۱۹۹۶ م). *اسس النقد الأدبی عند العرب*، القاهرة: دار نهضة مصر للطباعة و النشر.
 اسماعیل، عزالدین (۱۹۹۲ م). *أسس الجمالیة فی النقد العربی عرض و تفسیر و مقارنته*، القاهرة: دار الفكر العربی.
 اطمیش، محسن (۱۹۸۱). *دیر الملائک، دراسة نقدیة للظواهر الفنیة فی الشعر العراقي المعاصر*، بغداد: منشورات وزارة الثقافة و الإعلام.
 ترحینی، فایز (۱۹۸۸). *الدراما و مذاهب الأدب*. بیروت: المؤسسة الجامعیة للدراسات و النشر و التوزيع.
 التکریتی، جمیل نصیف (۱۹۹۰). *المذاهب الأدبیة*، بغداد: دار الشؤون الثقافیة العامة.
 جیده، عبد الحمید (۱۹۸۰). ط ۱. *الاتجاهات الجدیة فی الشعر العربی المعاصر*، لبنان: مؤسسة نوفل.
 الجیوسی، سلمی الخضراء (۲۰۰۱). ط ۱. *الاتجاهات و الحركات فی الشعر العربی الحديث*، بیروت: مرکز دراسات الوحدة العربیة.
 جلدویک، چارلز (۱۳۷۵). سمبولیسم، ترجمه ی مهدی سحابی، تهران: نشر مرکز.
 الحمدانی، سالم أحمد (۱۹۸۹). *مذاهب الأدب الغربی و ظاهرها فی الأدب العربی الحديث*، دار التعلیم العالی و البحث العلمی، جامعة الموصل.
 الحمدانی، سالم و فائق مصطفی، أحمد (۲۰۱۴). *الأدب العربی الحديث، دراسة فی شعره و نثره*، قم: نشر فاروس.
 الخیاط، جلال (۱۹۸۴). ط ۱. *قضايا الشعر الحديث*، القاهرة: دار الشروق.
 خیربک، کمال (۱۹۸۶). ط ۲. *حركة الحداثة فی الشعر العربی المعاصر*، بیروت: دار الفكر للطباعة و النشر.
 دیچز، دیوید (بی تا) *شیوه های نقد ادبی*، ترجمه صدقیانی، محمد تقی و یوسفی، غلامحسین، چاپ سوم، تهران: انتشارات علمی.
 الرویلی، میجان و البازعی، سعد (۲۰۰۷). *دلیل الناقد الأدبی، المركز الثقافی العربی، المغرب: الدار البيضاء*.
 شناوة آل وادی، علی (۲۰۱۱). *النقد الفنی و التنظیر الجمالی*، بابل: مؤسسة دار الصادق الثقافیة العراق.
 عباس، إحسان (۱۹۷۸). *اتجاهات الشعر العربی، سلسلة عالم المعرفة*، کویت: إصدار المجلس الوطنی للثقافة و الفنون و الآداب.
 عبدالحمید علی، عبدالرحمن (۲۰۰۵). *النقد الأدبی بین الحداثة و التقليد*، القاهرة: دار الكتاب الحديث.
 عشری زاید، علی (۱۹۷۸). ط ۱. *استدعاء الشخصیات التراثیة فی الشعر العربی المعاصر*، طرابلس: الشركة العامة للنشر.
 عیسی، فوزی (۲۰۰۷). *فی الشعر الحديث و المعاصر*، مصر: دار المعرفة الجامعیة، الإسكندریة.
 کاسیرر، ارنست (۱۳۸۷). *فلسفه ی صورت های سمبولیک*، ترجمه ی یدالله موذن، چاپ دوم، تهران: انتشارات هرمس.
 النقاش، رجاء (۲۰۰۵). ط ۲. *ثلاثون عاما مع الشعر والشعرا*، کویت: دار سعاد صباح.
 هدارة، محمد مصطفی (۱۹۹۴). *دراسات فی الشعر العربی الحديث*، بیروت: دار النهضة العربیة.
 الورقی، سعید (۱۹۸۴). ط ۳. *لغة الشعر العربی الحديث، مقوماتها الفنیة و طاقاتها الإبداعیة*، بیروت: دار النهضة العربیة.

عنوان درس به فارسی			رویکردهای زبان‌شناسی معاصر عربی
عنوان درس به انگلیسی			Approaches to contemporary Arabic linguistics
نوع درس			اختیاری
نوع واحد			نظری □ عملی □ نظری-عملی ■
دروس پیش‌نیاز			-
دروس هم‌نیاز			۲ واحد- ۱ واحد نظری- ۱ واحد عملی ۴۸ ساعت

اهداف درس

- آشنایی با سنت زبان‌شناسی کلاسیک عرب.
- آشنایی با مبانی زبان‌شناسی جدید.
- آشنایی با رویکرد زبان‌شناسان معاصر عرب.

توانایی و شایستگی‌هایی که درس پرورش می‌دهد

- به‌صورت کاربردی ایجاد توان تشخیص مبانی زبان‌شناختی مکاتب جدید زبان‌شناسی
- توانایی در نقد و بررسی نحو سنتی عرب.

سرفصل درس

- مفهوم شناسی
- جایگاه دانش زبان‌شناسی
- زبان‌شناسی و نسبت آن با دیگر دانش‌ها
- زبان‌شناسی و فهم علوم انسانی
- دیرینه زبان‌شناسی عرب
- نقد روش شناختی نحو سنتی
- نقد رویکردها در سنت زبان‌شناختی عرب
- نقد مبانی نحو عربی
- نقد مبانی صرف عربی
- زبان‌شناسی در دوران جدید جهان عرب
- زبان‌شناسان برجسته معاصر عرب
- بررسی و تحلیل رویکردهای زبان‌شناسان معاصر عرب
- تحلیل نمونه‌هایی در نقد نحو سنتی
- زبان‌شناسان معاصر عرب و نحو سنتی
- ارزیابی کارنامه زبان‌شناسان معاصر عرب

راهنماهای یاددهی-یادگیری

- سخنرانی، پرسش و پاسخ، بحث گروهی و برگزاری کرسی‌های نقد و بررسی دیدگاه‌های زبان‌شناسان.

روش ارزیابی

ارزشیابی مستمر	میان‌ترم	آزمون نهایی	پروژه
۳۰٪	-	نوشتاری: ۴۰٪	۳۰٪
		عملکردی: -	

فهرست منابع

- أنیس، إبراهيم (۱۹۷۲ م). من أسرار اللغة، الطبعة الرابعة، القاهرة: مكتبة الانجلو المصرية.
- بدرآوی، زهران (۱۹۸۶ م). مقدمة فی علوم اللغة، الطبعة الثانية، مصر: دارالمعارف.
- پالمر، فرانک (۱۳۶۶ هـ ش). نگاهی تازه به معناشناسی، ترجمه کوروش صفوی، چاپ اول، تهران: نشر مرکز.

- جمال الدین، مصطفی (۱۴۰۵ هـ ق). *البحث النحوی عند الأصولیین، الطبعة الثانية*، قم: دار الهجرة.
- حجازی، محمود (۱۳۸۰ هـ ش). *زبان شناسی عربی*، ترجمه سید حسین سیدی، تهران: انتشارات سمت.
- حسان، تمام (۱۹۵۵ م). *مناهج البحث فی اللغة*، قاهرة: مكتبة الانجلو المصرية.
- حسان، تمام (۱۹۷۳ م). *اللغة العربية معناها ومبناها*، الطبعة الثالثة، مصر: دارالعلم.
- الراجحي، عبده (۱۹۸۶ م). *النحو العربي و الدرس الحديث*، بيروت: دار النهضة العربية.
- روبینز، آر. اچ (۱۳۹۵ هـ ش). *تاریخ مختصر زبان شناسی*، ترجمه دکتر علی محمد حق شناس، تهران: نشر مرکز.
- سامرای، ابراهیم (۱۳۷۶ هـ ش). *زبان شناسی تطبیقی*، ترجمه سید حسین سیدی، دانشگاه سبزوار.
- سامرای، ابراهیم (۱۹۸۳ م). *التطور اللغوی التاريخي*، الطبعة الثالثة، بيروت: دار الأندلس.
- صفوی، کوروش (۱۳۷۳ هـ ش). *از زبان شناسی به ادبیات*، ج ۱، تهران: نشر چشمه.
- عابدین، عبدالمجید (۱۹۵۱ م). *المدخل إلى دراسة النحو العربي على ضوء اللغات السامية*، القاهرة: مطبعة الشبشکی.
- علی زمانی، امیرعباس (۱۳۷۵ هـ ش). *زبان دین*، چاپ اول، مرکز انتشار دفتر تبلیغات اسلامی.
- مجتهد شبستری، محمد (۱۳۷۵ هـ ش). *هرمنوتیک کتاب و سنت*، چاپ اول، طرح نو.
- محمد مراد، ولید (۱۹۸۶ م). *المسار الجديد فی علم اللغة العام*، الطبعة الأولى، دمشق: دار المأمون للتراث.

ادبیات اساطیری			عنوان درس به فارسی
Mythological Literature			عنوان درس به انگلیسی
اختیاری			نوع درس
نظری ■ عملی □ نظری-عملی □	تعداد واحد و تعداد ساعت	۲ واحد- ۳۲ ساعت	نوع واحد
-	دروس هم نیاز	-	دروس پیش نیاز

اهداف درس

- معرفی اقسام و شاخه‌های متعدد اساطیر ملل و اساطیر سامی-عربی به دانشجویان رشته
- افزایش توانایی شناخت، خوانش و تحلیل متون اساطیری با تأکید بر متون فارسی و عربی و نقد تطبیقی کاربرد آن‌ها در ادبیات کلاسیک و نوین

توانایی و شایستگی‌هایی که درس پرورش می‌دهد

- شناخت گونه ادبی اسطوره و انواع آن در ادبیات کلاسیک ملل، عناصر شکل‌دهنده هریک از انواع اساطیر
- شناخت جریان‌های اسطوره‌گرایی ادبیات معاصر عربی به‌ویژه در حوزه شعر نو با تأکید بر خاستگاه‌های بلاد الرافدین، شامات، فلسطین و مصر.
- توانایی شناخت، تحلیل و نقد انواع گونه‌های اسطوره در ادبیات کلاسیک عربی
- توانایی تطبیق و مقایسه متون اساطیری کلاسیک در ادبیات بازآفرینی شده معاصر

سرفصل درس

- معرفی دیدگاه‌های اصلی موجود در علم اسطوره‌شناسی و رویکردهای مختلف در این حوزه (شامل رویکردهای انسان‌شناختی و نقد اسطوره‌ای، ساختارگرا، پدیدار شناختی، روان‌شناختی)
- بررسی معنای اسطوره و نقد و رهیافت‌های جدید درباره اسطوره
- بررسی وضعیت آغازین هستی در اساطیر جهان
- آفرینش سومری و بابلی
- آفرینش کنعانی و توراتی
- بررسی آفرینش انسان در اساطیر میان‌رودان و ایران
- بررسی نگاره طوفان در میان اساطیر سومری، بابلی، تورات و...
- بررسی اسطوره‌های ویرانی
- بررسی نگاره خدای مرده (شهید شونده) در میان اساطیر سومری، کنعانی، بابلی
- معرفی و بررسی آیین‌ها و جشن‌های اساطیری در تمدن‌های مختلف (میان‌رودان- ایران باستان).
- شناخت جریان‌های اسطوره‌گرایی ادبیات معاصر عربی به‌ویژه در حوزه شعر نو با تأکید بر خاستگاه‌های میان‌رودان و ایران
- بررسی و تحلیل عناصر اسطوره‌ای برخی متون ادبی معاصر با تأکید بر ادبیات مکتب تموز مانند بدرشاگر السیاب، خلیل حاوی، البیاتی و ...

راهنماهای یاددهی-یادگیری

- روش ترکیبی شامل سخنرانی، پرسش و پاسخ، بحث گروهی، یادگیری مشارکتی، خوانش، نقد و تحلیل متون اساطیری به شیوه استاد محور.

روش ارزیابی

ارزشیابی مستمر	میان‌ترم	آزمون نهایی	پروژه
۳۰٪	-	نوشته‌ای: ۴۰٪ عملکردی: -	۳۰٪

فهرست منابع

منابع اصلی

- أرسطو (۱۹۵۳). فن الشعر، ترجمه: عبدالرحمن بدوی، مکتبه النهضة.
- بلفنش، توماس (۱۹۶۵). عصر الأساطیر، ترجمه: رشدی السیسی، القاهرة: دار النهضة العربیة.
- تویمبی، آرنولد ج (۱۹۵۵). بحث فی التاریخ، ترجمه: طه باقر، بغداد: مطبعة النقیض الأهلیة.

- الجوهري، محمد (۱۹۷۵). علم الفولكلور، دراسة في الاثنوبولوجيا العامة، مصر: دار المعارف.
- حسن، حسين (۱۹۸۸). الأسطورة عند العربي في الجاهلية، بيروت: المؤسسة الجامعة للدراسات والنشر.
- الحوت، محمود سليم (۱۹۵۵). الميثولوجيا عند العرب، ط ۱، المكتبة العصرية.
- خليل، خليل أحمد (۱۹۸۰). مضمون الأسطورة في الفكر العربي، بيروت: دار الطليعة للطباعة والنشر.
- الدملوجي، فاروق (۱۹۵۴). تاريخ الآلهة، بغداد: مطبعة الشباب.
- رايتر، ولیم (۱۹۹۲). الأسطورة والأدب، ترجمة: صبار سعدون، بغداد: دار الشؤون الثقافية العامة.
- زكي، أحمد كمال (۱۹۷۵). الأساطير، دراسة حضارية مقارنة، القاهرة: مكتبة الشبارة.
- السواح، فراس (۱۳۹۹). نخستین کنجکاوای خرد، پژوهشی در اساطیر شامات و میانرودان. برگردان و نقد و تحلیل بهار صدیقی و احمدرضا حیدریان شهری، تهران: انتشارات جامی.
- السواح، فراس (۱۹۸۰). مغامرة العقل الأولى، ط ۲، بيروت: دار الكلمة.
- شتراوس، كلود ليفي (۱۹۸۶). الأسطورة والمعنى، ترجمة: شاکر عبدالحمید، بغداد: دار الشؤون الثقافية العامة.
- الشواف، قاسم (۱۹۹۶). ديوان الأساطير، بيروت: دار الساقی.
- صدقه، جان (۱۴۰۱). نماد و آیین، پژوهشی در اساطیر کهن. برگردان و نقد و تحلیل احمدرضا حیدریان شهری و بهار صدیقی، تهران: انتشارات جامی.
- طه، باقر (۱۹۷۱). ملحمة کلکامش، ط ۲، بغداد: مطابع الجمهورية.
- طه، باقر (۱۹۸۶). مقدمة في تاريخ الحضارات القديمة، بغداد: دار الشؤون الثقافية العامة.
- علی، جواد (۱۹۷۰). الفصل في تاريخ العرب قبل الإسلام، بيروت: دار العلم للملايين.
- علی، فاضل عبدالواحد (۱۹۸۹). سومر، أسطورة وملحمة، بغداد: دار الشؤون الثقافية العامة.
- فرانکفورت، ه و آخرون (۱۹۶۰). ماقبل الفلسفة، ترجمة: جبرا ابراهيم جبرا، بغداد: دار مكتبة الحياة.
- فریزر، جیمس (۱۹۵۷). دراسة في الأساطير والأديان الشرقية القديمة، ترجمة: جبرا ابراهيم جبرا، بيروت: المؤسسة العربية للدراسات والنشر.
- کریم و آخرون (۱۹۷۵). أساطير العالم القديم، ترجمة: أحمد عبدالحمید، مصر: الهيئة المصرية العامة للكتاب.
- کریم، صموئیل نوح (۱۹۷۱). الأساطير السومرية، ترجمة: يوسف داود عبدالقادر، بغداد: مطبعة المعارف.

منابع فرعی:

- باقیة، محمد عبدالقادر (۱۹۷۳). تاريخ اليمن القديم، بيروت: المؤسسة العربية للدراسات والنشر، مطبعة الحرية.
- بريتشارد، ب، جیمس (۱۹۷۲). أساطير بابلية، ترجمة: سلمان التكريتي، بغداد: مكتبة النعمان.
- بشور، وديع (۱۹۸۱). الميثولوجيا السورية، دمشق: مؤسس فكر للأبحاث والنشر.
- الشعراوي، عبدالمعطي (۱۹۸۲). أساطير إغريقية، مصر: مطابع الهيئة المصرية العامة للكتاب، الشوك، علی (۱۹۸۷). الأساطير بين المعتقدات القديمة والتوراة، لندن: دار الأم، الشخلى، عبد القادر عبد (۱۹۹۰). المدخل إلى تاريخ الحضارات القديمة، جامعة بغداد.
- مظهر، سليمان (دت): أساطير في الشرق، القاهرة: مطابع دار القومية، النوري، قيس نعمة (۱۹۸۱): الأساطير وعلم الأجناس، بغداد: مؤسسة دار الكتاب للطباعة والنشر.

مقالات:

- حیدریان شهری، احمدرضا (۱۳۹۱). بررسی نمادهای خیزش در سروده‌های خلیل حاوی، فصلنامه لسان مبین، شماره ۹. ۱۰۴-۸۳
- صدیقی، بهار و زارعی فرزانه (۱۳۹۵). واکاوی تطبیقی خاستگاه پدیداری اسطوره جفت گیاهی در تمدن‌های فارسی و عربی (مطالعه مورد پژوهانه سیاوش و سودابه و تموز و عشتار) کاوش نامه ادبیات تطبیقی، ۱۳۸-۱۱۵
- صدیقی، بهار (۱۳۹۵). خوانش اسطوره گرای تمنای جوادانگی در سروده‌های عبدالوهاب البیاتی، دور فصلنامه علمی پژوهشی نقد ادب معاصر عربی، شماره ۱۰. ۱۶۷-۲۰۱
- صدیقی، بهار (۱۴۰۰). از «استعاره»ی فارسی تا «اسطوره»ی عربی؛ واکاوی ریشه‌شناسی و نشانگری «اسطوره» فصلنامه زبان و ادبیات عربی. سال سیزدهم. شماره ۶۳-۷۷. ۲
- فرزانه زارعی، صدیقی، بهار، حیدریان شهری، احمدرضا (۱۴۰۰). واکاوی کهن‌الگوی آب در سروده‌های لمیعه عباس عماره و فروغ فرخزاد، کاوش نامه ادبیات تطبیقی، سال یازدهم شماره ۶۱-۸۴

مطالعات تاریخ ادبیات			عنوان درس به فارسی
Studies of Arabic literature History			عنوان درس به انگلیسی
اختیاری			نوع درس
۲ واحد-۳۲ ساعت	تعداد واحد و تعداد ساعت	نظری □ عملی □ نظری-عملی ■	نوع واحد
-	دروس هم نیاز	-	دروس پیش نیاز

اهداف درس

- افزایش مهارت پژوهش و تولید علم در مباحث تاریخ ادبیات

توانایی و شایستگی‌هایی که درس پرورش می‌دهد

- افزایش مهارت نقد و تحلیل مباحث تاریخ ادبیات
- ارتقای قدرت نظریه‌پردازی و تحلیل و استنباط دانشجو

سرفصل درس

- تاریخ ادبیات عربی و تقسیمات آن و معیارهای تقسیم دوره‌های تاریخ ادبیات عربی
- عوامل مؤثر در تحولات و پیدایش پدیده‌های ادبی و اهمیت تقسیم‌بر اساس تاریخ سیاسی و نقاط قوت و ضعف آن
- نظر طه حسین و بلاشر در مورد معیار تقسیم دوره‌های تاریخ ادبیات
- شعر جاهلی و قضیه انتقال
- مهم‌ترین پدیده‌های ادبی دوره جاهلی و عوامل مؤثر در آن (معلقات و صغایک جاهلی)
- ظهور اسلام و تحولات ادبی ناشی از آن
- دوره اموی و نظریه بازگشت شعر و ادب به دوره جاهلی
- دوره عباسی و فرهنگ‌های مؤثر در انقلاب فرهنگی و ادبی دوره عباسی
- اعتزال و تأثیر آن در ادبیات و اندیشه عرب در دوره عباسی
- شکوفایی علمی و ادبی در دوره دول و امارات و مهم‌ترین دستاوردهای ادبی این دوران
- مهم‌ترین مراکز علمی و فرهنگی دوران دول و امارات و نقش آن‌ها در ادبیات عربی
- نقد و بررسی دیدگاه‌های مختلف در مورد دوره موسوم به انحطاط

راهنماهای یاددهی-یادگیری

- ترکیبی: پروژه‌ای، بحث در کلاس، روش فعال

روش ارزیابی

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه
۵۰٪	-	نوشتاری: ۵۰٪	-
		عملکردی: -	

فهرست منابع

- ریجیس بلاشیر (۱۹۸۴ م). تاریخ الادب العربی، دمشق: دارالفکر و بیروت دارالفکر المعاصر.
- شوقی ضیف (۱۹۶۰ م). تاریخ الادب العربی العصر الجاهلی القاهرة: دارالمعارف.
- شوقی ضیف (۱۹۶۰ م). تاریخ الادب العربی العصر العباسی الاول، القاهرة: دارالمعارف.
- شوقی ضیف (۱۹۶۰ م). تاریخ الادب العربی العصر العباسی الثانی، القاهرة: دارالمعارف.
- شوقی ضیف (۱۹۶۰ م). تاریخ الادب العربی عصر الدول و الامارات ایران، العراق، الجزيرة العربیة، القاهرة: دارالمعارف.
- طه حسین (۱۹۷۰-۱۹۷۴ م). من تاریخ الادب العربی العصر الجاهلی و العصر الاسلامی، بیروت: دار العلم للملایین.

